

ZLATNI RETRIVER NEKAD I DANAS

Latković, Ivana

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:024846>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-27**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

**VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
ODJEL LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE
STUDIJ LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE**

IVANA LATKOVIĆ

ZLATNI RETRIVER NEKAD I DANAS

ZAVRŠNI RAD

KARLOVAC, 2024.

**VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
ODJEL LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE
STUDIJ LOVSTVA I ZAŠTITE PRIRODE**

IVANA LATKOVIĆ

ZLATNI RETRIVER NEKAD I DANAS

ZAVRŠNI RAD

Mentor:

Nera Fabijanić, mag. ing. agr.

KARLOVAC, 2024.

ZLATNI RETRIVER NEKAD I DANAS

SAŽETAK

Prilikom pisanja teme završnog rada „Zlatni retriver nekad i danas“ pobliže sam opisala povijest pasmine, samu pasmina, njezino korištenje kroz povijest i danas. Također u radu je obrađena namjena zlatnih retrivera u lovu i Zakonska regulativa korištenja pasa u lovstvu, ali i zakonske obaveze uzgajivača i vlasnika pasa. U radu je obrađen standard pasmine zlatnog retrivera, uzgoj i odgoj pasmine te bolesti kojima je ova pasmina podložna. U radu je pasmina opisana od povijesti preko njezine upotrebe nekada do danas, a ponajviše se posvetila pozornost upotrebi zlatnog retrivera kao lovačkog psa.

Ključne riječi: psi, zlatni retriver, lovna kinologija, kinologija, lovstvo

GOLDEN RETRIVER THEN AND NOW

ABSTRACT

In writing the thesis topic, "The Golden Retriever Then and Now", I researched the history of the breed, the breed itself, its use throughout history and today. The work also looks at the purpose of Golden Retrievers in hunting and the legal requirements for the use of dogs in hunting, as well as the legal obligations of dog breeders and owners. The work looks at the standard of the Golden Retriever breed, the breeding and rearing of the breed and the diseases to which the breed is susceptible. The breed is comprehensively described in the work, from its history to its use in the past and today, with particular attention paid to the use of the Golden Retriever as a hunting dog.

Key words: dog, golden retriever, hunting cynology, cynology, game hunting

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. ZLATNI RETRIVER.....	2
2.1. Standard pasmine.....	4
2.2. Temperament.....	6
3. POVIJEST PASMINE.....	8
4. UZGOJ.....	11
4.1. Uzgoj općenito.....	11
4.1.1. Zakonska regulativa za uzgoj pasa i zakonska regulativa za upotrebu pasa u lovu u Republici Hrvatskoj.....	11
4.2. Odgoj psa.....	12
5. BOLESTI.....	14
5.1. Unutrašnji paraziti (endoparaziti).....	15
5.2. Vanjski paraziti (ektoparaziti).....	15
5.3. Infektivne bolesti pasa.....	16
5.4. Genetske bolesti zlatnih retrivera.....	17
5.4.1. Displazija kukova.....	18
5.4.2. Displazija laktova.....	18
5.4.3. Bolesti očiju.....	18
5.4.4. Bolesti srca.....	19
5.4.5. Ihtioza kože.....	19
6. NAMJENA ZLATNIH RETRIVERA NEKAD I DANAS.....	21
6.1. Zlatni retriver u lovu.....	21
6.2. Zlatni retriver kao pomoćnici osobama sa invaliditetom.....	22
6.3. Zlatni retriver kao psi u službi (policija, vojska, HGS).....	23
7. ZLATNI RETRIVER KAO LOVAČKI PAS.....	25
7.1. Obuka pasa za lov.....	26
8. ZAKLJUČAK.....	29
9. LITERATURA.....	30

Popis priloga

Slika 1 Primjerak zlatnog retrivera.....	2
Slika 2 Razlika u visini između mužjaka i ženke (Izvor SCHLEHER, 2015)	3
Slika 3 Ilustracija zlatnog retrivera (izvor: ©M.Davidson, ilustr. NKU Picture Library) 7	
Slika 4 Slika roditelja prvog legla zlatnih retrivera, Bellla i Nous (izvor: https://friendsofguisachan.org/main/guisachan-dogs/)	10
Slika 5 Štene zlatnog retrivera (izvor: https://www.sweetcreamgoldens.com/).....	13
Slika 6 Zlatni retriver u aportu (izvor: Lovac.hr)	22
Slika 7 Zlatni retriver pomoćnik osobama sa invaliditetom (Izvor: In Portal, 2014)...	23
Slika 8 Zlatni retriver u potrazi za eksplozivom (Izvor: MUP HR)	24
Slika 9 Štene retrivera u vodi - trening aporta sa igračkom (izvor: https://www.shutterstock.com/es/image-photo/golden-retriever-hunting-gun-dog-training-773769877)	27

1. UVOD

Gledajući od kad je svijeta i vijeka pas je čovjekov najvjerniji pratitelj, odnosno najbolji prijatelj. Prije svega psi su bili od koristi ljudima, pomagali im u lovu i zaštiti. Kako su se ljudi prilagođavali svom okolišu tako su i stvarali različite pasmine prema svojim potrebama i zahtjevima, a svaka ta pasmina sa sobom nosi povijest svojih predaka i svog nastanka (FOSS, 1997). Naši čistokrvni psi dišu trenutke povijesti te su odraz dalekih kultura koje su ih razvile i njegovale. Kroz njih ponovno otkrivamo kulturnu raznolikost i naslijeđe našeg svijeta.

U suživotu čovjeka i psa, svaki vlasnik bira pasminu koja mu najbolje odgovara i koja se podudara s njegovim životnim stilom i načinom života (MALLOY, 2003). Iz ljubavi prema zlatnim retriverima, odnosno ponajviše jednom primjerku te pasmine nastao je i ovaj moj rad. Kroz rad opisat ću pasminu, njenu povijest te namjenu kroz povijest i danas.

Zlatni retriver je pasmina koja je nastala u 19. stoljeću vizijom jednog čovjeka, a kasnije je cijela mala vojska ljudi oblikovala pasminu kako bi što bolje bila u službi čovjeka svojim radom, karakterom, ali i izgledom (FOSS, 1997).

Danas imamo sasvim drugačiju situaciju, od pasa koji su služili za lov, danas je zlatni retriver pretvoren u psa pomagača, policijskog psa, psa tragača te kućnog ljubimca koji svojim temperamentom oduševljava mnoga kućanstva.

2. ZLATNI RETRIVER

Pasmina zlatnog retrivera je pasmina nastala u Velikoj Britaniji tijekom 19. stoljeća. To su ponajprije prekrasni psi zlatne boje, snažnog stasa i blage naravi (FOSS, 1997). Ova je radna pasmina nastala kako bi služila čovjeku ponajprije u lovu, ali u današnjem svijetu sve više služi kao pas pratioc ili za svrhe policije i vojske.

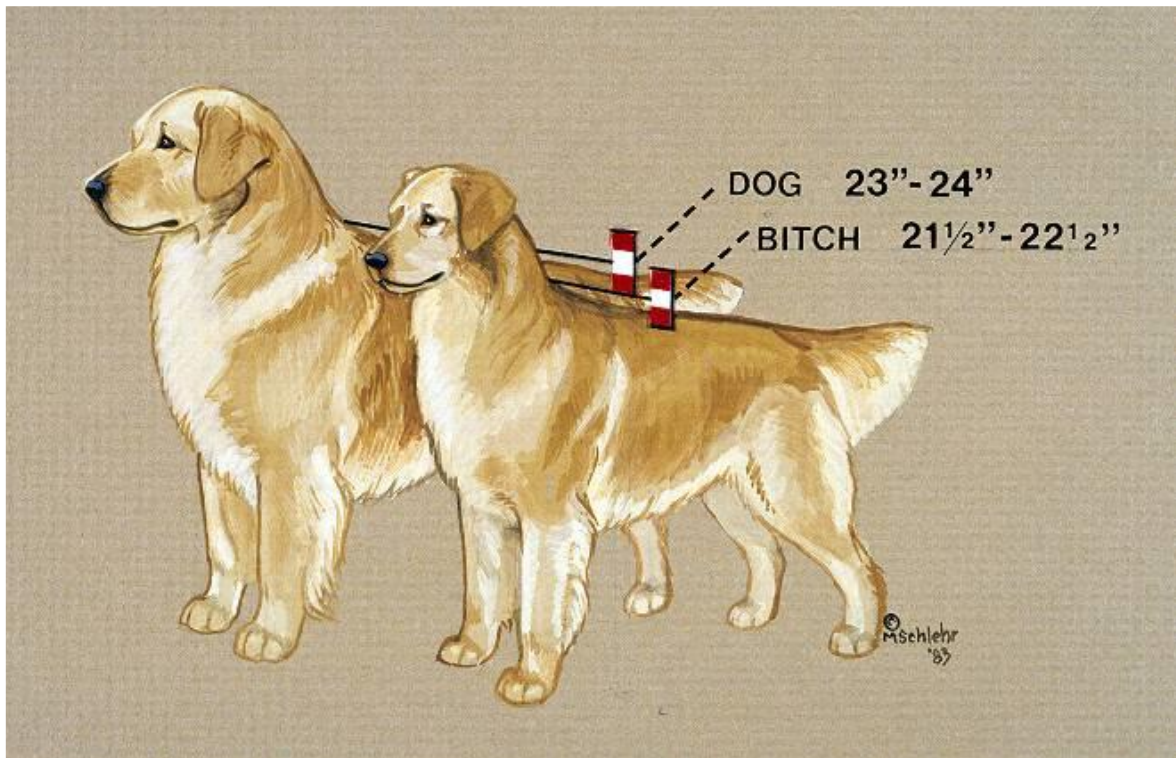
Pasmina uravnoteženog karaktera s velikim fokusom na ljude pogotovo svog vlasnika. Uz pravilan odgoj i brigu ovu pasminu se može oblikovati u veoma stabilnog i veoma privrženog pratioca kroz život (MALLOY, 2003). Svojom inteligencijom, privrženošću i svojom prilagodljivošću kod promatrača znaju ostaviti utisak kao da čita želje svom vlasniku iz očiju, a ustvari to je pasmina koja ima potrebu „ugađati“ svome vlasniku.

Slika 1 Primjerak zlatnog retrivera

Ova pasmina nije primjerena da se koristi za psa čuvara pošto svojim karakterom odiše ljubaznošću i veseljem svakom novom gostu koji ulazi u kućanstvo. Iako je pasmina vrlo pogodna ju se drži isključivo kao kućnog ljubimca vrlo bitno je osigurati im dovoljno aktivnosti, što tjelesne što intelektualne, kako pas ne bi postao destruktivan zbog dosade (ADAMSON, 2007).

Zlatni retriveri spadaju u grupu srednje velikih pasa (do 61 cm, 34 kg). Harmonično građenog tijela, snažne muskulature i dobro razvijenih kostiju što se i odražava snažnim pokretima. Karakterističan za pasminu je duboki i ispučeni prsni koš dok je trbuh lagano uvučen, a leđa su mu ravna te na području bokova uska. Boja dlake je zlatna do kremasta sve ostale varijante nisu dozvoljene (npr. crvena mahagoniji). Dlaka je gusta, srednje duga ravna ili blago kovrčava, karakteristično s unutarnje strane nogu duga (zastavice), dok je poddlaka gotovo „vodootporna“. Glava kod zlatnih retrivera je izražajno oblikovana i ima izražen stop. Uši su srednje velike, a očni kapci, iris, usne i vršni dio nosa su uvijek dobro pigmentirani. Ova pasmina ima snažno razvijenu čeljust u obliku škara (SCHLEHER, 2015).

Slika 2 Razlika u visini između mužjaka i ženke (Izvor SCHLEHER, 2015)

Sveukupno gledano ovo je pasmina atraktivnog izgleda, veoma inteligentna, nježna i poslušna koja vrlo brzo i lako uči. Imaju istančani njuh zbog čega se koriste i u lovu, traganju, donošenju lovine, te detektiranju narkotika kao policijski psi (FOSS, 1997).

2.1. Standard pasmine

Standard pasmine pasa detaljan je opis pasmine pasa. To je dio dokumentacije koji daje detalje o izgledu i temperamentu psa, što uzgajivačima pomaže u uzgajanju konzistentnog legla (FOSS, 1997). Standard pasmine pasa uključuje dva ključna dijela:

- njegov standardni izgled
- temperament psa

Standard pasmine pasa možemo reći je nacrt ili priručnik idealnih fizičkih karakteristika te temperamenta pasmine pasa (FOSS, 1997).

Standardi pasmina pasa stvoreni su kako bi se osiguralo da svi psi određene pasmine izgledaju i ponašaju se na sličan način (SCHLEHR, 2015). Standardi pasmine osiguravaju da su psi određene pasmine prije svega zdravi, da imaju karakterističan izgled i da mogu raditi svoj posao bez problema (SCHLEHR, 2015).

STANDARD ZA PASMINU ZLATNI RETRIVER

Standard 111 / 28.10.09./

GOLDEN RETRIEVER (Zlatni retriver)

Zemlja porijekla: Velika Britanija

Datum Standarda: 28.07.2009.

FCI klasifikacija: Grupa 8 Donosači i podizači divljači i psi za vodu

Sekcija 1. Retriveri – s radnim ispitom

OPĆI IZGLED: Simetričan, skladan, aktivan, snažan, čvrste gornje linije u kretanju, dobre građe, blagog izražaja.

PONAŠANJE/TEMPERAMENT: Poslušan, inteligentan, prirodnih radnih sposobnosti; nježan, prijateljski raspoložen, pouzdan.

GLAVA: Izbalansirana i lijepo oblikovana.

LUBANJSKI DIO: Lubanja – Široka, ali bez grubih linija; dobro nasadena na vrat. Stop – Dobro izražen.

PREDIO LICA: Nos – Poželjno crne boje. Njuška – Snažna, široka i duboka. Dužina prednjeg dijela glave otprilike je jednaka dužini od stopa do potiljka. Vilice/Zubi – Vilice snažne, sa savršenim, pravilnim i potpunim škarastim zagrizom tj. gornji sjekutići tijesno preklapaju donje sjekutiće i okomito su usađeni u vilicu. Oči – Tamno smeđe, međusobno prilično razmaknute, tamnih rubova očnih kapaka. Uši – Srednje veličine, nasadene otprilike u razini očiju.

VRAT: Dobre dužine, glatke linije, mišićav.

TIJELO: Izbalansirano. Leđa – Vodoravna gornja linija. Slabine – Snažne, mišićave, pribrane. Prsa – Duboka u predjelu srca. Rebra duboka, dobro zasvođena.

REP: Nasaden i nošen u ravnoj liniji s leđima, doseže do skočnog zgloba, ne zavija se pri vrhu.

UDOVI: PREDNJI UDOVI: Opći izgled – Prednje noge ravne, jakih kostiju. Rame – Dobro koso položeno, dugačke lopatice. Nadlaktica – Jednake dužine kao i lopatice, tako da su noge dobro postavljene ispod tijela. Lakat – Priliježuci. Prednje šape – Okrugle, mačje.

STRAŽNJI UDOVI: Opći izgled – Stražnje noge snažne i mišićave. Koljeno – Dobro povijeno. Potkoljenica – Razvijena. Došaplje – Kratko, ravno gledano odostraga, ne izvrće se niti ne uvrće. Izrazito nepoželjan kravliji stav. Stražnje šape – Okrugle, mačje.

HOD/KRETANJE: Kretanje s puno snage, dobrog potiska. Noge u kretanju ravne i korektnog stava gledano od naprijed i odostraga. Iskorak dugačak, slobodan, bez imalo naznake visokog koračanja (“hackney”).

POKROV: DLAKA: Ravna ili valovita s bogatim resama, gusta vodootporna potdlaka.

BOJA: Bilo koje nijanse zlatne ili krem boje, ne crvene ili mahagoni. Dozvoljeno je nekoliko bijelih dlaka samo po psima.

VELIČINA I TEŽINA: Idealna visina u grebenu: mušjaci 56 - 61 cm, ženke 51 – 56 cm.

GREŠKE: Bilo koje odstupanje od gore navedenih karakteristika treba smatrati greškom, a težinu greške treba promotriti u odnosu na njenu veličinu i njen učinak na zdravlje i dobrobit psa kao i na sposobnost obavljanja radnji koje su tradicionalne za pasminu.

DISKVALIFIKACIJSKE GREŠKE: - Agresivni ili pretjerano plahi psi. - Svaki pas koji jasno pokazuje anomalije u građi ili ponašanju bit će diskvalificiran. Mužjaci trebaju imati dva očigledno normalna testisa potpuno spuštenu u skrotum. U uzgoju treba upotrebljavati samo funkcionalno i klinički zdrave pse koji su tipične pasminske građe.

2.2. Temperament

Ponajprije ovu pasminu karakterizira inteligencija, a zatim nježnost kojom pristupaju, zaigranost, predanost pa čak bi ih se moglo opisati kao vrlo ljubaznu pasminu. Uvijek su predani zadatku koji je postavljen preda njih, što ih čine izvrsnom radnom pasminom (MALLOY, 2003). To su psi koji vole raditi do te mjere da neće stati sve dok ne padnu od umora, stoga je neophodna kontrola kako ne bi došlo do preopterećenja (HOPPENDALE, 2015). Uzgajani su kao radni psi, imaju puno energije i zahtijevaju puno aktivnosti. Oni su najprikladniji za vlasnike s aktivnim životnim stilom i uspijevaju u domu u kojem je netko danju doma i provodi vrijeme s njima.

Ne vole kad ih se ostavi kod kuće jer previše vole svoje gazde. U slučaju nedostatka redovne fizičke i mentalne aktivnosti zlatni retriveri mogu postati pomalo razdražljivi i destruktivni (FOSS, 1997). Njihovo sretno ponašanje često privlači pažnju drugih ljudi. Prijateljski su nastrojeni prema svima, uključujući i druge pse što je odlika pasa sa slabo izraženim čuvarskim instinktima (FOSS, 1997). Izuzetno rijetko pokazuju naznake agresivnosti, ali su odlični indikatori i odlučno signaliziraju prisustvo nepoznate osobe u blizini. Iako se ova pasmina ne karakterizira kao dobra u čuvanju doma, zlatni retriveri dobro znaju tko im je obitelj odnosno gazda i za njega su spremni pokazati svu odanost, inteligenciju i stabilnost temperamenta kojeg posjeduju, ali za gazdu su spremni i ginuti (FOSS, 1997).

Prvobitno pasmina je uzgojena za lov zbog svojih fizičkih karakteristika, godinama pasmina se uzgaja više za rad s ljudima nego za lov (SCHLEHER, 2015). Pa prema tome psi ove pasmine preoblikovani su da im čovjek bude u prvom fokusu

i zbog toga imaju potrebu ugađati svojim vlasnicima te uživaju u obavljanjima posla kao što je donošenje stvar, pomaganje, pratnje ili bilo kakve interakcije s ljudima.

Slika 3 Ilustracija zlatnog retrivera (izvor: ©M.Davidson, ilustr. NKU Picture Library)

3. POVIJEST PASMINE

Retriveri kao posebna pasmina nisu postojali do kraja 19. stoljeća, u to vrijeme nije bilo standardiziranih pasmina (FOSS, 1997.). Svi psi koji su postojali u to doba bili su u stanju stvaranja/modeliranja i parovi su se za parenje uparivali na temelju njihove radne sposobnosti, a ne izgleda.

Povijest kaže da je oružje stvorilo retrievere (FOSS, 1997.). Pojavom moderne sačmarice u 19. stoljeću pojavljuje se potreba za specijaliziranim psima koji će aportirati odstrijeljenu sitnu divljač. Pojavom boljeg oružja promijenio su se vrste sitne divljači koja se lovila po imanjima. Tako su fazani postala vodeća sitna divljač na bogatim imanjima, a lovci da bi se što manje odstrijeljene sitne divljači izgubili počeli su razvijati pasmine za aportiranje (FOSS, 1997.).

Povijest zlatnih retrievera kreće s imanja Guisachan koje se nalazi u škotskom gorju i s čovjekom imena Dudley Coutts Marjoriebanks, koji je postao Grof Tweedmouth od Edingtona 1881. godine (TIMSON, 1989.). Grof Tweedmouth je jako predan svom uzgoju tako da je bilježio svakog psa kojeg je uzgojio tijekom pola stoljeća u knjigu uvezanu kožom koja je i do danas preživjela, a čuva se na sigurnom mjestu u Kinološkom klubu u Engleskoj (FOSS, 1997.).

Grof Tweedmouth je 1865. naišao na psa valovite dlake po imenu Nous kojeg je kupio, te tu kreće priča o Grof Tweedmouth i uzgoju pasa. Nous je bio kovrčavi retriever (curly coated retriever), poticao je od crnih roditelja, ali je bio zlatne boje i valovite dlake (TIMSON, 1989.). Tijekom 19. stoljeća crni sportski psi bili su moderni i smatrani su boljim lovcima, a psi bilo koje druge boje u dobro uzgojenim leglima obično su se uklanjali (MORECROFT, 2014.). Tri godine nakon što ga je Grof Tweedmouth kupio Nousa, pario ga s Belle, vodenim španijelom od Tvida (Tweed Water Spaniel). Sada izumrli, Tweed španijeli bili su boje jetre (TIMSON, 1989.).

Bila je to kombinacija nadahnuta željom da se stvori psa koji će donositi razne vrste ptica u bilo koje godišnje doba, po bilo kakvom vremenu i na bilo kakvom terenu. Prvenstvena zadaća pasa je bila donošenje iz vode, te ono što je drugim psima nemoguće, aport iz duboke, hladne vode usred zime (FOSS, 1997.).

Križanjem retrievera s vodenim španijelom dobiven je robustan lovac sposoban ploviti kopnom i vodom za lov na tetrijeba, jarebicu pa čak i jelena (FOSS, 1997.).

Poznato leglo Grofa Tweedmouth iz 1868. sadržavalo je štence koji se smatraju prvim zlatnim retrieverima na svijetu, a imena su im nadjenuta prema šumskom cvijeću – Cowslip, Crocus i Primrose (FOSS, 1997.). Za razliku od šumskog cvijeća, retrieveri Grofa Tweedmouth, psi Guisachana zlatne boje nisu bili široko rasprostranjeni, već su umjesto toga samo poklanjani velikom diskrecijom obitelji i prijateljima, koji su ih cijenili kao najboljeg lovačkog psa za gospodu (TIMSON, 1989).

Sin Grofa Tweedmouth Edward dobio je Crocusa, iz istog tog legla Grof Tweedmouth je zadržao dvije žute ženke, Primrose i Cowslip (MORECROFT, 2014). Desetljećima se mislilo da postoji i četvrto štene, ženka Ada, no kasnije je utvrđeno da je to pogrešno. Ada je bila iz drugog legla Nousa i Belle, te je poklonjena nećaku Grofa Tweedmouth, Grofu od Ilchesteru, čime je započeta poznata linija retrievera Ilchester u Melbury Hallu u Dorsetu. Tako su potomci Nousa i Belle postali temelj pasmine kasnije poznate kao, a sada univerzalno voljene kao zlatni retriever (FOSS, 1997).

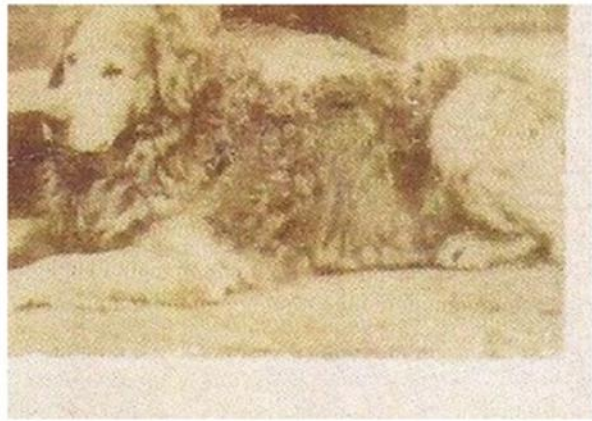
Ep o Morphetu prati migraciju zlatnog retrievera iz Škotske u druge zemlje počevši od 1882. godine kada su dva Guisachan psa završila na sjevernoameričko tlo (TIMSON, 1989). Godine 1925. prva dva Goldena izvezena su u Irsku i Indiju, a iste godine cijelo leglo Goldena izvezeno je na Novi Zeland. Prva dva Goldena registrirana kod AKC – a (American Kennel Club) bila su 1925. (Lomberdale Blondin i Dan Hill Judy). Jedan Golden je otputovao u Švedsku, 1929. jedan Golden je migrirao u Švicarsku, a 1930. dva Goldena su izvezena u Francusku. Godine 1932. u Kanadu su uvezena dva Goldena, uključujući mužjaka po imenu Speedwell Pluto. Pluton, kasnije Can.Am.Ch. Speedwell Pluton, postao je temeljni otac za mnoge sjevernoameričke zlatne retrievere. Nizozemska je navodno uvezla Goldene 1935., Australija 1937., Norveška 1954., Danska 1957. i Finska 1959 (FOSS, 1997).

Danas se Goldeni mogu naći diljem svijeta, a klubovi zlatnih retrievera od Sjeverne i Južne Amerike do Kine, Australije i šire njeguju pasminu.

Grof Tweedmouth vodio je bogate zapise u Guisachan Record Book koji pokriva razdoblje od 1865. do 1890. (ANONYMOUS, 2023a). Iako je Grof Tweedmouth svoj zadnji unos o uzgoju u svoju knjigu napravio 1890 godine nakon čega je i ubrzo umro, pasmina koju je počeo stvarati nastavila se razvijati i nakon njegove smrti.

Belle, Tweedmouth Water Spaniel as depicted by Marcia Schlehr

Nous, Wavy Coated Retriever

Slika 4 Slika roditelja prvog legla zlatnih retrivera, Bella i Nous (izvor: <https://friendsofguisachan.org/main/guisachan-dogs/>)

4. UZGOJ

4.1. Uzgoj općenito

Uzgoj pasa je posao, iako ljudi u to kreću iz ljubavi, ali uzgoj je kompleksan proces u kojem ljudi ponajprije moraju biti veoma odgovorni i spremni za naporan rad. U kvalitetan i pravilan uzgoj, kako bi se dobio visokokvalitetan pas u smislu zdravlja, temperamenta i osobnosti, potrebno je uložiti puno vremena, truda i novca.

Širom svijeta velika je potražnja za psima bilo riječ o samom posjedovanju pasa kao kućnih ljubimaca ili u svrhu uzgoja (VERHOEF, 1999.). Kako bi uzgajivači uzgojili visokokvalitetnog psa ponajprije moraju imati detaljno znanje o pasmini koju uzgajaju te isto tako moraju stvoriti pogodno okruženje za rast i razvoj jedinki koje uzgajaju. Također, uzgajivači moraju biti jako dobro upoznati sa zakonskom regulativom koja u njihovoj zemlji propisuje način i uvjete od posjedovanja pasa do uzgoja.

4.1.1. Zakonska regulativa za uzgoj pasa i zakonska regulativa za upotrebu pasa u lovu u Republici Hrvatskoj

Kako bi se osiguralo da opstane pasmina i da primjerci pasmine budu reprezentativni, za svaku pasminu napravljen je dokument koji se zove standard pasmine koji govori kako bi trebala izgledati i ponašati se određena pasmina (SCHLEHR, 2015.). Stvaranje standarda pasmine je odgovornost matičnih klubova pojedinih pasmina koji naposljetku to prosljeđuju kinološkim savezima koji ih i odobravaju, a krovna organizacija kinološkog svijeta FCI (Federation Cynologique Internationale) usvaja standard (ANONYMOUS, 2023b).

Drugi zakonski akt u uzgoju je za područje Hrvatske Zakon o zaštiti životinja (NN 102/17, 32/19) koji se brine o dobrobiti životinja i standardu života koji im se mora osigurati, dok pod zakonskim aktom Pravilnikom se propisuje način, držanje i uzgoj pasa.

Pravilnik o uvjetima koje moraju ispunjavati uzgoji kućnih ljubimaca namijenjenih prodaji (NN 76/22) je pravilnik koji regulira uzgoj čistokrvnih pasa te obaveze uzgajivača. Životinjske vrste koje podliježu zaštiti prema Zakonu su sve one vrste koje se mogu uzgajati uz prethodno dopuštenje nadležnog tijela za zaštitu prirode. Uzgoj

pasa uvjetovan u ovom pravilniku je Dodatkom I. u kojem se navode obaveze uzgajivača:

„Dodataka I.

1. Najmanja veličina nastambe
2. Najmanja veličina ispusta za pse u kojima se.
 - a. Psi drže pojedinačno
 - b. Zajedno drži više pasa
3. Uzgoj u stambenim prostorima
4. Najmanja veličina prostora za štenjenje
5. Rasplod
 - a. Nije dopušteno pariti kuje mlađe od 15 mjeseci.
 - b. Dozvoljeno je samo jedno leglo po kuji u godini dana.
 - c. Dozvoljeno je parenje kuja do starosti od osam godina.
 - d. Kuje sa štencima moraju se držati odvojeno od ostalih pasa.
 - e. Zabranjeno je parenje pasa koji nisu klinički zdravi, kod kojih su utvrđeni zdravstveni problemi nasljednog karaktera te na kojima nisu provedene mjere određene propisom o mjerama zaštite zdravlja životinja od zaraznih i nametničkih bolesti.
 - f. Štenci se ne smiju prodavati prije navršenih osam tjedana.“

4.2. Odgoj psa

Većina uzgajivača odvaja svoje štence u dobi od pet do osam tjedana starost. Odbijanje je proces oduzimanja štenadi majčinog mlijeka. Općenito, sva dojenja prestaju kada štenci navrše šest i pol tjedana (MALLOY, 2003). Prilikom odvikavanja, uzgajivač postaje skrbnik i uzor štencima i time ih priprema na odlazak u novi dom. Uzgajivači se trude učiniti sve što je moguće da štence pripreme za njihov novi život kako bi bili spremni davati i primati ljubav, odanost i privrženost (MALLOY, 2003).

Kada štene dođe u novi dom, novi vlasnik postaje odgovoran pobrinuti se da se štenetov odgoj nastavi. Prvi tjedni štenetovog života oblikuju njegov karakter i veći dio njegove osobnosti (MALLOY, 2003). Nakon dolaska u novi dom, novi vlasnik trebao bi se posvetiti odgoju, socijalizaciji i dresuri šteneta. Dresura psa je mentalna i fizička vještina koja se uči (MALLOY, 2003). Dresuru štenaca može se započeti u vlastitom domu te se može odrađivati grupnim treninzima u školicama poslušnosti. Važna činjenica je da vlasnici pasa moraju biti ustrajni u treninzima. Pohađanje grupnog treninga samo je početak, ono što se tamo nauči mora se vježbati kod kuće. Treninzi kod kuće trebali bi se obavljati svakodnevno, ne trebaju biti dugi, bolje neka budu kratki, pet do deset minuta (MALLOY, 2003). I obavezno je način nagrađivanja šteneta, kako bi štene bolje i sa voljom učilo.

Slika 5 Štene zlatnog retrivera (izvor: <https://www.sweetcreamgoldens.com/>)

5. BOLESTI

Psi kao i ljudi se mogu zaraziti s raznim bakterijskim ili virusnim bolestima, od kojih su neke zoonoze neke ne. Uz bolesti koje su svojevrsne za Canide i životinjski svijet tu su i genetske bolesti pasmine koje su ponajprije uzrokovane zbog nekontroliranog i intenzivnog uzgoja (FOSS, 1997). Zlatni retriveri su, kao i ostale jedinke drugih pasmina, ali i mješanaca, skloni određenim bolestima koje uzrokuju različiti faktori (ADAMSON, 2007).

Do razvoja bolesti može doći zbog zaraze, zbog brzog rasta i veličine, zbog gena koje nose u sebi, ali i zbog uvjeta i načina držanja te same prehrane (ADAMSON, 2007). Problemi se najviše javljaju sa psima prilikom nekontroliranog uzgoja jer se ne rade nikakve zdravstvene provjere pasa koji se uparuju te u „uzgoj“ ulaze psi s razno raznim znanstvenim problemima zbog čega se uništava pasmina (FOSS, 1997). Uzgoj pasa prema zakonskim pravilima ili laički rečeno uzgoj pasa s rodovnikom je kontrolirani uzgoj u kojem se biraju jedinke za uparivanje i prema genetskim i zdravstvenim dispozicijama.

Za zlatne retrivere se zna da su najviše podložni sljedećim bolestima, a jedinke koje imaju takve karakteristike se izuzimaju iz uzgoja (HOPPENDALE, 2015):

- displaziji kukova
- displaziji laktova
- displaziji ramena
- bolestima očiju
- bolestima srca
- progresivnoj retinalnoj atrofiji – GR_PRA1 (Progressive Retinal Atrophy in the Golden Retriever type 1/ Progresivna atrofija kod zlatnih retrivera tipa 1) & GR_PRA2 (Progressive Retinal Atrophy in the Golden Retriever type 2/ progresivna atrofija kod zlatnih retrivera tipa 2)
- ihtiozi kože

5.1. Unutrašnji paraziti (endoparaziti)

Unutrašnji paraziti ili endoparaziti su crijevni paraziti, a za veliki broj endoparazita psi su glavni i konačni domaćini koji putem izmeta omogućuju širenje jaja, cista i oocista u prirodi što dovodi do širenja zaraze (OŠTREC, 1998). Kod pasa prisustvo crijevnih parazita može dovesti do šireg spektra kliničkih manifestacija oboljenja. Najčešći paraziti koje psi mogu pokupiti i prenositi su nemetode iz rodova *Trichuris*, *Toxocara* i *Ancylostoma* i trakavice iz roda *Dipylidium* i *Echinococcus* (PAVLOVIĆ, 2011).

Trakavice (*Cestoda*) – najčešće se zaraze lovački psi, psi luralice i pušteni seoski psi koji slobodno lutaju te dolaze do mogućnosti konzumacije nekuhanog mesa od intermedijalnog domaćina, strvina uginulih životinja ili konzumacije otpadaka (ANONYMOUS, 2024e).

Toksokaroza ili askaridoza pasa je najraširenija parazitska bolest kod pasa izazvana *Toxocara canis* ili psećom glistom. Oboljenje se javlja gotovo kod svih pasa, a posebno onih uzgajanih u uzgajivačnicama i stacioniranim u pansionima, prihvatilištima gdje su uvjeti držanja i higijene loši. Odrasli psi su izvor infekcije bez pokazivanja kliničkih simptoma, štoviše skotna ženka ih prenosi putem posteljice na štence. Također, jajašca gliste psi izbacuju izmetom te se drugi pas inficira konzumacijom vode ili hrane u kojoj su inficirana jajašca glisti (STANKOVIĆ i sur., 2012).

5.2. Vanjski paraziti (ektoparaziti)

Ektoparaziti ili vanjski paraziti su nametnici koji borave na organizmu životinja - ponajviše na koži, ali se mogu naći i na svim vanjskim sluznicama (OŠTREC i sur., 2005). Ektoparaziti uzrokuju razne bolesti od kojih neke mogu biti i smrtonosne ako se ne otkriju na vrijeme. Ovi nametnici u većini slučajeva uzrokuju promjene na koži u vidu mehaničkog oštećenja tkiva, oduzimaju hranjive tvari iz organizma domaćina te mogu toksično djelovati na organizam domaćina unošenjem toksina kroz ranu ugriza svojom slinom (TUCAK i sur., 2002). U ektoparazite ubrajamo šugarce, demodekse, muhe, obade, krpelje, komarce, buhe, uši, stjenice i druge, a u najčešće vrste nametnika koji parazitiraju na psima ubrajamo: buhe, krpelje, te šugarce.

Krpelji (*Ixodidae*) su paraziti koji parazitiraju na koži, imaju specijalizirani usni organ kako bi probili kožu i mogli sisati krv (VRHOVAC, 2004). Oni spadaju u porodicu člankonožaca iz reda grinja (*Acarina*) te su vrlo opasni za pse jer prenose mnoge infekcije (OŠTREC I SUR., 2005). U tijeku života mijenjaju, prema stupnjevima svojega razvoja, i po nekoliko domaćina. Najpoznatiji je predstavnik te skupine obični ili pseći krpelj (*Ixodes ricinus*). Bolesti koje prenose na pse su: piroplazmoza (*babesioza*), borelijoza, erlihioza te krpeljni meningoencefalitis (KME) (OŠTREC i sur., 2005).

Buhe (*Pulicidae*) su mali beskrilni kukci iz porodice buha, nametnici na sisavcima i pticama kojima sišu krv (PAVLOVIĆ, 2011). Buhe nisu vezane za određenu vrstu domaćina pa lako prelaze s jedne vrste na drugu, a mrtvu životinju odmah napuštaju (VRHOVAC, 2004). Česte su obična buha (*Pulex irritans*), pasja buha (*Ctenocephalides canis*) i mačja buha (*Ctenocephalides felis*). Ugrizi buha su bolni, a njihova slina može iritirati kožu vašeg psa (PAVLOVIĆ, 2011).

Šuga je kožna bolest uzrokovana sitnim grinjama šugarcima, ovi paraziti žive na koži ili u koži pasa gdje se hrane i razmnožavaju (VRHOVAC, 2004). Svojim prisustvom uzrokuju upalne promjene što se manifestira svrbežom, perutanjem čak i odebljanjem kože, a sve to prati stvaranje krasta te dolazi i do gubitak dlake. U pasa se najčešće pojavljuju tri vrste šugaraca: *Otodectes cynotis* (lokalizirani na području vanjskog zvukovoda), *Sarcoptes canis* (najčešće na prednjim dijelovima tijela, ali i na drugim dijelovima tijela) i *Demodex canis* – uzrokuje bolest pod nazivom demodikoza (lokaliziran u dlačnim folikulima i lojnim žlijezdama) (PAVLOVIĆ, 2011).

5.3. Infektivne bolesti pasa

Bjesnoća je akutna zarazna bolest živčanog sustava koja se prenosi ugrizom zaražene jedinke (VRHOVAC, 2004). Ovo je zoonoza čiji je uzročnik virus rabies, kada je životinja zaražena virus izaziva nepovratna oštećenja na živčanom sustavu, te u konačnosti izaziva i smrt jedinke. Specifična je bolest, te se njeni simptomi ne mogu zamijeniti ni sa jednom drugom bolesti. Prevencija je cijepljenje životinja protiv ove bolesti (VRHOVAC, 2004).

Štenećak je najčešća bolest štenaca u dobi od 3 – 6 mjeseci starosti, iako mogu oboljeti i odrasli psi (VRHOVAC, 2004). Uzročnik ove bolesti je virus iz skupine

myxovirusa, a prenositelji bolesti su zaražene jedinke odnosno njihove izlucine. Bolest se može spriječiti cijepljenjem štenadi u dobi od 6 – 8 tjedana starosti te ponovnim docijepljivanjem za 30 dana (VRHOVAC, 2004).

Leptospiroza je bakterijska bolest koja je povezana sa onečišćenim vodama i glodavcima (VRHOVAC, 2004). Miševi su najčešći prenosnici bolesti koji svojom mokraćom inficiraju vodu, hranu, itd. Uzročnik bolesti je bakterija leptospire, a bolest se dijagnosticira pomoću leptospira u krvi i mokraći. Simptomi leptospiroze u pasa variraju, neki zaraženi psi ne pokazuju nikakve znakove bolesti, neki imaju blagu i prolaznu bolest i spontano se oporavljaju, dok drugi razvijaju teške bolesti i smrt (MUSTOPIĆ i sur., 2004).

Korona virusni enteritis (*Coronavirus enteritis*) je upala sluznice crijeva. U posljednjih deset godina iznimno česta bolest (JUREŠA, 2018). Počinje iznenadnim povraćanjem s popratnim mršavljenjem. Kroz 4-10 dana dolazi do spontanog izlječenja, izuzev slučajeva u kojima je bolest izuzetno jaka te dolazi do sekundarnih komplikacija i uginuća (JUREŠA, 2018).

5.4. Genetske bolesti zlatnih retrivera

Prilikom uzgoja zlatnih retrivera uzgajivači prije uparivanja jedinki rade pretrage kao što su rendgenske snimke kukova i laktova da bi uvidjeli da li su jedinke pogodne za uzgoj (SCHLEHR, 2015). Ujedano, odgovorni uzgajivači jedinkama koje idu u uzgoje rade i snimak srca i očiju kako bi dobili širu zdravstvenu sliku pošto zlatni retrivri mogu imati problema sa srcem i očima. Ipak, svi ti testovi i potvrde da su roditelji i daljnja koljena zdravi ne mora značiti da se prilikom uzgoja neće kod relativno malog broja jedinki razviti znakovi genetskih bolesti (SCHLEHER, 2015).

Genetske bolesti su bolesti koje se ne mogu potpuno iskorijeniti iz pasmine te se ne može predvidjeti u kojoj uzgojnoj kombinaciji će se neka od genetskih bolesti javiti, ali se uvelike smanjuje postotak jedinki sa genetskim bolestima (UBBINIK, 2018). Uz sve zdravstvene kontrole u kontroliranom uzgoju, uzgajivač ne može garantirati da će sa psom biti sve uredno. Koliko god da je genetika veliki faktor odgovornosti za bolesti kod zlatnih retrivera, toliko je i vlasnikova odgovornost da se pravilno brine za zdravlje i dobrobit svog psa.

5.4.1. Displazija kukova

Displazija kukova predstavlja abnormalan razvoj zgloba kuka, koji se najčešće pojavljuje obostrano (ANONYMOUS, 2024a). Javlja se u različitim stupnjevima malformacijama glave bedrene kosti i zglobne čašice degenerativnim promjenama i nestabilnošću samog zgloba. Dijagnoza se postavlja na temelju pregleda te pomoću rendgenskog snimanja kukova (ANONYMOUS, 2024a).

Liječenje može biti konzervativno ili operacijsko. Konzervativni pristup liječenju prvenstveno je namijenjen za pse s blagim promjenama, a za uspjeh liječenja presudni su ograničenje aktivnosti i smanjene tjelesne težine psa, uz primjenu analgetika i protuupalnih lijekova te fizikalna terapija (ANONYMOUS, 2024a). U svim drugim slučajevima, kao i u slučajevima kada je ozbiljno narušena kako funkcija ekstremiteta tako i kvaliteta života u cijelosti, određuje se jedan od operativnih pristupa liječenja (ANONYMOUS, 2024a).

5.4.2. Displazija laktova

Pod pojmom lakatna displazija podrazumijevamo različite razvojne poremećaje koje nastaju u području lakatnoga zgloba (HARASEN, 2003). Displazija lakta očituje se jednim ili kombinacijom više patoloških procesa (BUTKOVIĆ, 2013). Različiti čimbenici utječu na pojavu i stanje bolesti. Zsigurno je najvažnija genetska komponenta, mnogi stručnjaci navode da je displazija lakta nasljedna bolest (JANUTTA, 2008).

5.4.3. Bolesti očiju

Ova pasmina je sklona katarakti, PRA (progresivna atrofija) i entropiju.

PRA ili progresivna atrofija mrežnice je degenerativna bolest mrežnice (DOWNS i sur., 2011). To je nasljedna bolest koja uzrokuje degeneraciju fotoreceptorskih stanica mrežnice. Ova bolest karakterizira poremećaj vida u mraku i vidnog polja koje s napretkom bolesti dovode do sljepoće. Početak pojavljivanja simptoma i brzina napredovanja bolesti variraju među različitim oblicima ove bolesti. Skoro se svi oblici PRA nasljeđuju recesivno (ANONYMOUS, 2024b). Dva su glavna tipa fotoreceptora,

štapići i čunjići. Štapići su fotoreceptori važni za vid pri slabim izvorima svjetlosti, kao i za noćni vid, dok čunjići imaju ulogu raspoznavanja jakih boja i vida pri snažnom svjetlu (DOWNS i sur., 2011). Progresivna atrofije retine (PRA) uzrokuje degeneraciju štapića, što dovodi do noćne sljepoće. Nakon degeneracije štapića, kisik se i dalje dostavlja, iako ga štapići ne mogu koristiti (ANONYMOUS, 2024b). Kisik u suvišku je toksičan i uzrokovat će oksidativnu štetu i, posljedično, odumiranje čunjića. Oštećenje i nekroza tkiva mrežnicu rezultirat će oslobađanjem toksičnih supstanci stanica. Njih će apsorbirati leća, što će uzrokovati njeno oštećenje i razvoj katarakta (DOWNS i sur., 2011).

Ovo je vrlo progresivna bolest, te u uznapredovalim stadijima uzrokuje potpunu sljepoću, također ova bolest kod psa zahvaća oba oka te iako uzrokuje sljepoću ne uzrokuje nelagodu odnosno bol za oboljelog psa (DOWNS i sur., 2011). Vlasnici i uzgajivači mogu prepoznati sjaj očiju karakterističan za oboljele pse. Bolest je progresivna, te napreduje od početnog stadija noćne sljepoće do krajnjeg stadija potpuna sljepoće, koja će nastupiti u roku od jedne godine nakon pojave prvih simptoma.

Entropija je bolest neusklađenost kapka u kojem trepavice leže na unutarnjoj strani kapka i iritiraju rožnicu (ANONYMOUS, 2024b). Katarakta je bolest zamucenje očne leće koje dovodi do smanjenog vida. Često je potreban kirurški zahvat kako bi se leća uklonila i zamijenila umjetnom lećom (DOWNS i sur., 2011).

5.4.4. Bolesti srca

Stečena aortalna stenoza je suženje aortnog zaliska koje ograničava protok krvi od srca do ostatka tijela. Ova bolest uglavnom pogađa veće pasmine kao što su zlatni retriever, rotvajler i njemački ovčar (ANONYMOUS, 2024f).

5.4.5. Ihtioza kože

Ihtioza je nasljedna bolest orožnjavanja, koja se pojavljuje rano te se zadržava do kraja života (GUAGUERE i sur., 2009). Kod zlatnih retrievera ihtioza je prvi put opisana tek 2007 godine i onda su tek definirane kliničke, epidemiološke i histopatološke značajke, te bolest je opisana kao recesivno nasljedna bolest.

Simptomi bolesti se mogu uočiti već nekoliko tjedana nakon okota i karakterizirano je umjerenim ili značajno ljuštenje (GUAGUERE i sur., 2009). U zadnje vrijeme ihtioza je jako proširena u pasmini zbog učestalog parenja s nosiocima ili oboljelim psima, jer bolest ne utječe na vitalnost te se zbog toga takve jedinice niti ne selektiraju.

6. NAMJENA ZLATNIH RETRIVERA NEKAD I DANAS

Zlatni retriveri su pasmina koja je povijesno stvorena za služenje ljudima u lovu (FOSS, 1997). Spadaju u skupinu donoseča odnosno retrivera (engleski: to retrieve = vratiti, donijeti natrag) pasa koji su namijenjeni za donošenje odstrijeljene sitne divljači ponajprije ptičjih vrsta koje su karakteristične za močvarna područja (SCHLEHER, 2015).

Godinama se retriver koristio u lovne svrhe, ali s vremenom ova pasmina je ponajviše postala kućni ljubimac zbog svog uravnoteženog karaktera. U novije vrijeme Zlatni retriver se koristi i kao pas pomagač slijepim i slabovidnim osobama te osobama sa invaliditetom, kao policijski pas za traženje droge i eksploziva i kao pas za traženje ljudi.

6.1. Zlatni retriver u lovu

Iako u današnje vrijeme većina vlasnika, zlatne retrivere ne nabavlja za potrebe lova, ova pasmina je stekla svoju popularnost na temelju njihovog nasljeđa genetskih predispozicija za lov (MALLOY, 2003).

Ovu pasminu se najviše koristi pogotovo u Engleskoj u dva tipa lova: lov na vodene ptice i lov na kontinentalne ptice.

Kako je danas zlatni retriver više popularan za kućnog ljubimca, ipak ima još onih koji održavaju radni karakter ove pasmine te i dalje uzgajaju ove pse kako bi bili dobri lovni pratitelji (FOOS, 1997). Ono što retrivera najviše karakterizira u lovu je poslušnost, brzina, izdržljivost, dobar njuh, sposobnosti lova i pronalaženja divljači, ali i smirenosti da može čekati sa lovcem u zaklonu. Zanimljivost za ovu pasminu je da u lovu na ptice, plijen bez ikakvog oštećenja vraćaju lovcu.

Slika 6 Zlatni retriver u aportu (izvor: Lovac.hr)

6.2. Zlatni retriver kao pomoćnici osobama sa invaliditetom

Ova pasmina zbog svoje emocionalne inteligencije, privrženosti i želje za udovoljavnju vlasniku koristi se i kao pomoćnik osobama sa invaliditetom. Pas pomagač je školovani pas koji osobama sa invaliditetom olakšava kretanje i život (ANONYMOUS, 2024c). Školovanje psa vodiča traje 8 mjeseci, a obuhvaća, uz obvezne vježbe poslušnosti, markiranje rubnika, stepenica, zaobilaženje prepreka, pronalaženje pješačkih prijelaza, autobusnih i tramvajskih stajališta te vođenje u prometu i sl. (ANONYMOUS, 2024c). Osim što mora savladati sve naredbe pas mora znati samostalno tražiti najsigurnija i najprihvatljivija rješenja u brojnim situacijama.

Slika 7 Zlatni retriver pomoćnik osobama sa invaliditetom (Izvor: In Portal, 2014)

6.3. Zlatni retriver kao psi u službi (policija, vojska, HGS)

Kako je njih ovoj pasmini jako dobar, ova pasmina služi i za policijske i vojne potrebe, ali i kao potražni pas u gorskoj službi za spašavanje unesrećenih osoba. Prije primanja u policiju pas mora proći zahtjevno testiranje. Svi psi moraju pokazati osnove poslušnosti, ali i nagon (GULAN, 1994). Ne smiju se bojati prometa, pucnjave, mraka. Pas za detekciju mora se za lopticom zavući pod kamion ili ući u visoku travu (GULAN, 1994). Službeni psi za praćenje ljudskog traga koriste se zbog dobro razvijenog osjetila mirisa, naslijeđenog instinkta da prati plijen te visoko razvijene živčane djelatnosti ustanovljenoj na odnosu organizma s vanjskom sredinom (MRŠIĆ i COLIĆ, 2023). Vodič sa službenim psom za detekciju droga može pronaći i najmanje tragove droga i psihotropnih supstanci (MRŠIĆ i COLIĆ, 2023). Najveći broj eksploziva ima miris koji pas može osjetiti s jednakim pouzdanjem kao i droge i druge mirisne supstance pa se i u ovom području pas nameće kao optimalnije rješenje (MRŠIĆ i COLIĆ, 2023).

Slika 8 Zlatni retriver u potrazi za eksplozivom (Izvor: MUP HR)

7. ZLATNI RETRIVER KAO LOVAČKI PAS

Pas je vjerni pratitelj čovjeka u lovu te svaki istinski lovac bi uza sebe trebao imati lovačkog psa. Dobro istrenirani i dobro obučeni pas imaju veliku ulogu u lovu jer svojim sposobnostima i kvalitetama osiguravaju dobar lov. Psi su daleko učinkovitiji i sposobniji lovci od ljudi zbog svojih fizičkih karakteristika. S obzirom da pas nije igračka, a lov nije igra, pravila korištenja pasa u lovu određena su zakonskom regulativom. Uz etičko ponašanje u lovu prema kolegama lovcima i lovačkim psima, zakonskom regulativom pridonosi se dobrobiti divljači, ali i samim lovačkim psima.

7.1. Zakonska regulativa u korištenju pasa u lovu

Zakonom o lovstvu (NN 99/18) Člankom 69. propisano je da se lovački psi smiju koristiti u lovu, a Pravilnikom o lovačkim psima (108/19) propisuju uvjete i način korištenja lovačkih pasa u lovu te pasmine lovačkih pasa koje se smiju koristiti u lovu. U Pravilniku prema Članku 3 propisano je iz kojih skupina koje pasmine se lovačkih pasa je dopušteno koristiti u lovu:

„Članak 3.

(1) Pasmine lovačkih pasa koje je dopušteno koristiti u lovu razvrstavaju se po sljedećim skupinama:

- 1. terijeri*
- 2. jazavčari*
- 3. goniči*
- 4. krvosljednici*
- 5. ptičari*
- 6. donosači divljači*
- 7. dizači divljači.*

(2) Popis pasmina lovačkih pasa po skupinama kao i izmjenu i dopunu popisa objavljuje ministarstvo nadležno za poslove lovstva na svojim mrežnim stranicama.“

Popis pasmina lovački pasmina po skupinama Ministarstvo poljoprivrede je propisalo da se u lovu smije koristiti je sljedeće i taj popis se primjenjuje od srpnja 2020. godine. Prema tome popisu zlatni retriever spada u kategoriju donosača:

donosači divljači: labradorski retriever, zlatni retriever, retriever ravne dlake, retriever kovrčave dlake, nova scotia duck tolling retriever i chesapeake retriever

Kako zlatni retriever spada u skupinu donosača divljači prema Pravilniku lov sa ovom pasminom je prema Članku 5. dopušten samo za lov na sitnu divljač.

Nekada da se smjelo loviti sa donosačima, svaki pas je morao imati položen IPO – ispit urođenih osobina, danas to više nije potrebno prema novoj zakonskoj regulativi. Ispitom urođenih osobina ocjenjivale su se sljedeće discipline: vodljivost, ponašanje na pucanj, donošenje pernate divljači i donošenje patki iz duboke vode. Ispit su polagali psi iznad devet mjeseci starosti, a ispit se trebao obaviti do druge godine starosti psa (ANONYMOUS, 2024d).

7.2. Obuka pasa za lov

Zlatni retriever je pasmina koja je genetski stvarana kako bi bila što bolji pratitelj svom vlasniku u lovu, a kako bi pružili zadovoljstvo i uživanje u lovu potrebno je uložiti vremena u pravilnu obuku takvih pasa kako bi se što bolje i pravilnije usmjerio njihov lovački talent (ANONYMOUS, 2024h). Ponajprije treba znati da je pas odraz vještine i znanja svog vodiča, koji kroz povjerenje i ljubav dobiva naklonost, poslušnost i odanosti svoga psa (ANONYMOUS, 2024h).

Retriveri su lovna pasmina, a kao takvi imaju genetsku prepoziciju za ispunjavanje zahtjeva koje su mu zadani od strane lovca (VRHOVAC, 2004). Prije svega retrieveri su lovni psi koji se jako dobro snalaze u močvarnim područjima jer njihov krzneni kaput pruža izvrsnu zaštitu i u najhladnijim vremenskim uvjetima (TIMSON, 1989). Ova pasmina je i stvarana da bude namijenjena za aport iz vode (FOOS, 1997).

U obuci pasa kao što su zlatni retrieveri nema tajni, bitno je da je vodič odnosno vlasnik uporan i dosljedan u onome što uči psa, te nagrađivanju psa kada odradi dobro

naredbu (ANONYMOUS, 2024h). Shodno tome, za lov se uzimaju primjerci pasmine koji su odgovarajućih genetskih i karakternih prepozicija.

Štene zlatnog retrivera sa osam tjedana starosti je sposobno shvatiti zadatke koje mu se postave, ali i ima želju za učenjem. To je pasmina koja stalno ima potrebu nešto tražiti i nositi, te tu prirodnu vrlinu treba ohrabrivati i poticati (TIMSON, 1989). Ti osnovni instinkti, sa puno strpljenja i rada, mogu biti usmjereni u stvaranje pravog lovačkog psa koji može odraditi raznolike zadatke koji se od njega traže. Nakon ranih osnovnih treninga poslušnosti postepeno treba oko 4 – 5 mjeseca života štene zlatnog retrivera učiti na livade, močvare, šume, odnosno mjesta rada na kojima će obavljati svoje zadatak za koji je i stvoren – aport divljači (TIMSON, 1989). Jedan od uvjeta dobrog lovnog pratitelja je kondicija psa, kako bi imao snage odraditi zadane zadatke. Pri prvim treninzima sa mladim zlatnim retriverom se kreće na način da štene uči kroz igru. Za učenje aporta uzima se igračka predviđena za to koja svojim izgledom podsjeća na lovinu koju bih retriver trebao donositi svom vlasniku (SCHLEHR, 2015).

Slika 9 Štene retrivera u vodi - trening aporta sa igračkom (izvor: <https://www.shutterstock.com/es/image-photo/golden-retriever-hunting-gun-dog-training-773769877>)

Prvi dio treninga se odnosi na vodu, voda je dio naslijeđa svakog zlatnog retrivera. Dok nekolicina pasa ne treba uvod u to, bacaju se u najbliže jezero prvom

prilikom, većina treba moralnu podršku, navođenje i ohrabivanje. Neugodno iskustvo pri prvom susretu može "isključiti" čak i željnu perspektivu (SCHLEHR, 2015). Nakon što pas usvoji odnosno oslobodi se u blizini vode i u samoj vodi, te ujedno usvoji i aport u vodi, polako se kreće učenje apporta iz raslinja ili druge strane obale. Drugi dio obuke je možda i najvažniji čimbenik za zlatne retrivere koji će biti lovni pratitelji, a to je navikavanje na pucanj (TIMSON, 1989). Navikavanje psa na pucanj trebalo bi početi provoditi od najranije dobi i kako bi se pas navikao na pucanj i ne bi razvio strah od njega. Trening na pucanj bi trebala biti zasebna vježba koju ne bi trebalo povezivati ni sa bilo kojom drugom (SCHLEHR, 2015). Najlakši način pozitivnog učenja na pucanje je kroz igru ili dok štene jede, ispali se hitac u dovoljnoj udaljenosti od njega, te je potrebno proučavati njegovo stanje, ukoliko pokaže strah odnosno sklanjanje u stranu treba ga ohrabriti te mu pristupati sa povjerenjem i ohrabrenjem. Zlatni retriver koji se boji pucnja ili ima neuobičajene radnje tijekom pucnja je pas koji nije siguran za sebe i okolinu i zbog takvih jedinki lov se može privesti kraju (TIMSON, 1989). Nakon privikavanja psa na pucanj i na aport iz vode, te kada pas to uspješno usvoji, može se početi sa aportom divljači odnosno obukom sa mrtvom divljači (TIMSON, 1989). Divljač koja se koristi za obuku ne bi smjela biti u procesu raspadanja i ne bi smjela smrdjeti kako pas ne bi usvojio negativne asocijacije. Zlatni retriver bi trebao znati donijeti lovinu na naredbu „donesi“ ili „drži“ (TIMSON, 1989). Velika prednost zlatnih retrivera je njihov meki zagriz, što im omogućuje nošenje divljači bez da ju oštete. Možemo reći da onog trenutka kada pas krene u aport na neviđeno je pas koji je savladao obuku i postaje pravi lovni pratitelj.

Prema lovnoj struci, a nekada je to i stajalo u našem Pravilniku o radu pasa donosača divljači neki postupci i karakteristike su nedopustive u lovu te se takve jedinice uklanjaju iz lova, ali i uzgoja radne krvne linije. Greške zbog kojih su psi padali na IPO ispitima su: trganje divljači, plašljivost, ne pronalaženje divljači, ne donošenje divljači i odbijanje ulaska u vodu (ANONYMOUS, 2024d). Uz eliminirajuće greške tu su i greške zbog kojeg su se gubili bodovi na ispitu: uznemirenost, sporost, neposlušnost pri hodu, nekontrolirano trčanje za divljači i slično (ANONYMOUS, 2024d).

8. ZAKLJUČAK

Zlatni retriever je pasmina nastala u 19 stoljeću za potrebe lova, odnosno kao lovni pratitelj. Veoma privržena, inteligentna pasmina koja je od lovnog pratitelja sve do danas postala najčešći kućni ljubimac.

Ponajprije ističe se da je ovo pasmina stvorena za rad, brzi trkači odličnog njuha, stvoreni da ni hladna zimska voda im nije prepreka. Sa zadovoljstvom ispunjavaju zahtjeve svojih vlasnika, oslanjajući se na svoja dobro razvijena čula i svim tim karakteristikama ostavljaju dojam jedne od najboljih pasmina za lov na sitnu divljač.

Zbog njihovog temperamenta pasmina je postala više popularna kao kućni ljubimac nego kao lovački pas. Iako zbog karakteristika kao što su dobar njuh, smirenost i staloženost danas se ova pasmina koristi i u policiji, vojsci, kao potražni pas i kao pas pomagač osobama sa invaliditetom. Zlatni retrieveri su jednostavno posebni na svoj način, a načinom pokazivanja i davanja ljubavi imaju posebnu moć uvući se svima pod kožu.

Važno je naglasiti da u svakom aspektu za očuvanje ove, ali i svake druge pasmine veliku ulogu igra odgovoran uzgoj. Očuvanje genetskih predispozicija i njegovanje tradicije vezane uz pasminu najbolji je način kako očuvati pasminu.

9. LITERATURA

1. ADAMSON, E. (2007): The Golden Retriever, T. F. H. Publications, Inc., UK
2. ANONYMOUS (2023a): <https://friendsofguisachan.org/main/> (3.12.2023.)
3. ANONYMOUS (2023b): <https://www.fci.be/en/nomenclature/races.aspx?init=G> (3.12.2023.)
4. ANONYMOUS (2024a): <https://www.veterinabranimir.hr/displazija-kukova/> (9.3.2024.)
5. ANONYMOUS (2024b): <https://www.animalabs.com/hr/shop/psi/progresivna-atrofija-retine-kod-zlatnog-retrivera-tip-1-gr-pra1/> (9.3.2024.)
6. ANONYMOUS (2024c): <https://czrs.hr/> (9.3.2024.)
7. ANONYMOUS (2024d): Hrvatski lovački savez (2012): PRAVILNIK O RADU PASA DONOSAČA DIVLJAČI, Zagreb; https://lsiz.hr/pdf/kinologija/pravilnik_rad_pasa_donosaca_divljaci.pdf (9.3.2024.)
8. ANONYMOUS (2024e): <https://vetiva.hr/2018/04/04/parazitarne-zoonoze/> (10.3.2024.)
9. ANONYMOUS (2024f): <https://tierarzt-karlsruhe-durlach.de/hr/bolesti-srca-kod-pasa/> (10.3.2024.)
10. ANONYMOUS (2024g): <https://www.thekennelclub.org.uk/breed-standards/gundog/retriever-labrador/> (10.3.2024.)
11. ANONYMOUS (2024h): <https://lsiz.hr/lovna-kinologija/obuka-lovackog-psa/> (10.3.2024.)
12. BUTKOVIĆ, V., S. UVODIĆ, D. STANIN, B. ŠKRLIN, Z. VRBANAC, H. CAPAK (2013): Klasifikacija displazije kukova i njezina učestalost u pasa. Hrvatski veterinarski vjesnik - Hrvatska veterinarska komora, 21 (3-4), 41-47.
13. DOWNS L.M., B. WALLIN-HÅKANSSON, M. BOURSNEILL, S. MARKLUND, A. HEDHAMMAR, K. TRUVÉ, L. HÜBINETTE, K. LINDBLAD-TOH, T. BERGSTRÖM, C.S. MELLERSH: A frameshift mutation in golden retriever dogs with progressive retinal atrophy endorses SLC4A3 as a candidate gene for human retinal degenerations. PLoS One. 2011;6(6):e21452. doi: 10.1371/journal.pone.0021452. Epub 2011 Jun 27. PMID: 21738669; PMCID: PMC3124514.

14. FOSS, V. (1997): The ultimate golden retriever; New York, Howell Book House; str 9 – 256
15. GUAGUERE, E., E. BENSIGNOR, S. KÜRY, F. DEGORCE-RUBIALES, A. MULLER, L. HERBIN, J. FONTAINE, C. ANDRÉ (2009). Clinical, histopathological and genetic data of ichthyosis in the golden retriever: a prospective study. *J Small Anim Pract* 50, 227–235.4A3 as a candidate gene for human retinal degenerations. *PLoS One*. 2011
16. GULAN, G. (1994). Službeni psi, Dušević & Kršovnik, Rijeka, str. 50 – 70
17. HARASEN, G. (2003): The mysterious dysplastic elbow. *Can. Vet. J.* 44, 673-674
18. HOPPENDALE, G. (2015): Golden Retrievers – Golden Retriever Dog Complete Owners Manual; IMB Publishing Dogalize North America, str. 7
19. JANUTTA, V., O. DISTL (2008): Review on canine elbow dysplasia: pathogenesis, diagnosis, prevalence and genetic aspects. *Dtsch Tierarztl Wochenschr.* 5, 172-181.
20. JUREŠA, A. (2018.): Prevalencija i polimorfizam S gena psećeg koronavirusa u Hrvatskoj. Završni rad. Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu, str. 7
21. MALLOY, M. (2003): The golden retriever: an owner's survival guide, Phoenix, Ariz, Doral Pub; str. 1 – 217
22. MORECROFT, M. (2014): From Yellow to Golden: The Stately Heritage of the Golden Retriever, Mystic Mouse Publishing, UK
23. MRŠIĆ, Ž. i F. COLIĆ (2023): Službeni psi i njihova primjena u policiji; Zbornik radova Veleučilišta u Šibeniku, Vol. 17(3-4), pp. 79-98; str 81 – 91
24. VRHOVAC, N. (2004): Lovna kinologija, str. 335 – 365. U: MUSTAPIĆ i suradnici (2004): Lovstvo, Hrvatski lovački savez, Zagreb
25. OŠTREC, LJ. (1998.): Zoologija, štetne i korisne životinje u poljoprivredi, Zrinski, Čakovec, str. 25 - 30
26. OŠTREC, LJ., T. GOTLIN-ČULJAK (2005.): Opća entomologija, Zrinski, Čakovec, str. 50 – 101
27. PAVLOVIĆ I., G. ANĐELIĆ–BUZADŽIĆ (2011.): Parazitske bolesti domaćih životinja sa osnovama parazitologije, Visoka poljoprivredna škola strukovnih studija, Šabac., str. 7 - 17
28. SCHLEHR, R. M. (2015): The Golden Retriever: An Illustrated Guide to the Breed, GRCA 2010-2015, with material by Marcia R. Schlehr, originally

- published in The Golden Retriever: a Seminar for Judges, Golden Retriever Club of America; str. 3 – 40
29. STANKOVIĆ B, P. PERIŠIĆ , Z. POPOVIĆ, S. HRISTOV, I. MILOŠEVIĆ – STANKOVIĆE (2012): Endoparazitoze pasa – pregled, Međunarodni simpozij o lovstvu, »Savremeni aspekti održivog gazdovanja populacijama divljači« Zemun-Beograd, Srbija, 22. – 24. jun
 30. TIMSON, M. (1989): A dog owner's guide to Golden Retrievers, Salamander Book Ltd, str. 12 – 91
 31. TUCAK, Z., T. FLORIJAČIĆ, M. GRUBEŠIĆ, J. TOPIĆ, J. BRNA, P. DRAGIČEVIĆ, T. TUŠEK, K. VUKUŠIĆ (2002.): Lovstvo, drugo prošireno izdanje. Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Poljoprivredni fakultet Osijek, Osijek, str. 336
 32. UBBINK, G.J., V.D. BROEK, J. ROTHUIZEN (1998): Cluster analysis of the genetic heterogeneity and disease distributions in purebred dog population. Vet. Rec. 28, 209-213.
 33. VERHOEF, E. (1999): Golden Retrievers, Rebo International, Rebo Publishers, Cambridge UK, str 27 - 30